

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie utworzenia **jednomilionowego** stałego funduszu na bezprocentowe pożyczki dla gmin na budowę koszar dla c. k. wojska.

Wysoki Sejmie!

I.

Postanowienia ustawy państwowej z dnia 11. czerwca 1879. o dostarczaniu pomieszczeń dla c. k. wojska.

Ustawa państwowa z dnia 11. Czerwca 1879. (dz. u. p. Nr. 93.) urządzająca dla królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych dostarczanie pomieszczeń i przynależności dla wojska stałego i obrony krajowej w czasie pokoju, zniosła dawniejszy przepis kwaterunkowy z dnia 15. Maja 1851. (dz. u. p. Nr. 124), równie jak wszelkie przepisy dodatkowe w tym względzie obowiązujące i określiła rozciągłość, tudzież sposób dostarczania pomieszczeń dla wojska w czasie pokoju na zupełnie odmiennych zasadach. Ustawa z 11. Czerwca 1879. dotyczy pokojowego rozmieszczania stałego wojska (i obrony krajowej), dokonanego w roku 1870.

Ustawa powyższa rozróżnia w §. 2. kwaterunek stały, t. j. na podstawie stałego rozmieszczenia pokojowego następujący i chwilowy, zachodzący podczas przemarszów, koncentracji i ćwiczeń wojskowych.

Pod względem sposobu zaś rozmieszczenia rozróżnia ustawa kwaterunek wspólny w koszarach rządowych lub prywatnych, albo w koszarach dorywczych, i kwaterunek rozdzielny, czyli rozmieszczenie poszczególnych żołnierzy i koni po różnych domostwach.

§. 5. postanawia, że kwaterunek rozdzielny tylko wówczas jest dopuszczalny, jeżeli wspólne rozmieszczenie okazuje się niemożliwym.

Sprawami kwaterunkowymi według §. 20. powołanej ustawy zarządzają gminy w poruczonem zakresie działania.

Powyższa ustawa nakłada ciężar z pomieszczenia stałego wojska wypływający na odnośne królestwo lub kraj.

Postanowienia tej ustawy, odnoszące się do stałego kwaterunku, zawarte są w §. 23. Kwaterunek stały, o ile koszary skarbowe nie wystarczają na pomieszczenie wojska, jest cięż-

żarem publicznym, który bez wpływu na obowiązek dostarczania kwaterunku w naturze do rozdzielnego kwaterunku podług rozmieszczenia stałego pokojowego, dotyczącego tylko poszczególnych gmin, — ponosić ma odnośne królestwo lub kraj, i za który administracja wojskowa płacić będzie wynagrodzenie ustawą niniejszą przepisane.

Dołożenie starania, aby ciężar kwaterunkowy rozłożony był jak można najjednostajniej w całym odnośnym królestwie lub kraju, należy do zakresu działania reprezentacji krajowej. — „Die bezügliche Fürsorge zum Zwecke einer innerhalb des betreffenden Königreiches oder Landes möglichst gleichmässigen Vertheilung der Einquartirungs-Last ist eine zum Wirkungskreise der Landesvertretung gehörige Angelegenheit“.

Nadto §. 31. pomienionej ustawy normuje wynagrodzenia, jakie administracja wojskowa płaci za pomieszczenia podoficerów i szeregowców, tudzież koni (licząc za jeden dzień i żołnierza):

- a) w kasarni normalnej 6 centów (dawniej było $2\frac{1}{2}$);
- b) w kasarni prowizorycznej $3\frac{5}{10}$ ct. (dawniej $1\frac{1}{10}$);
- c) przy rozdzielnem zakwaterowaniu $1\frac{5}{10}$ ct. (jak dawniej)

za pomieszczenie konia:

- a) w kasarni normalnej $3\frac{7}{10}$ ct. (dawniej $1\frac{1}{2}$);
- b) w kasarni prowizorycznej $2\frac{2}{10}$ ct. (dawniej $1\frac{1}{2}$);
- c) przy rozdzielnem zakwaterowaniu $1\frac{5}{10}$ ct. (jak dawniej).

Co do chwilowego kwaterunku (vorübergehende Einquartirung), to postanawia §. 38. państw. ust., że jest on „ciężarem, który ponosi odnośna gmina a za który administracja wojskowa płaci wynagrodzenie w tej ustawie ustanowione.

Pozostawia się reprezentacji krajowej możność, ażeby ponoszenie tego tylko poszczególnych gmin obarczającego ciężaru ulżyła, przyznając gminom odpowiednie do stosunków krajowych dopłaty do udzielonego przez administrację wojskową wynagrodzenia, a rozkładając pozostałe z tych dopłat wydatki albo na cały kraj, albo na okręgi administracyjne w tym właśnie celu utworzyć się mające“.

Rozporządzenie Ministerstwa Obrony krajowej w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu z dnia 1. Lipca 1879. (dz. u. p. Nr. 95) zawiera w sobie taryfę czynszową, wydaną na mocy §. 30. ust. pań. z r. 1879. Powyższem rozporządzeniem przydzielono 88 gmin galicyjskich do poszczególnych klas taryfy.

Z powyższego zestawienia postanowień ustawy państwowej kwaterunkowej z r. 1879. okazuje się, iż włożyła ona na kraje koronne ciężar ponoszenia częściowego kosztów stałego kwaterunku (w §. 23), uczyniła zaś zależnem od ich dobrowolnego uznania możności ponoszenia chwilowego kwaterunku (vorübergehende Einquartirung w §. 38). A nadto w końcowym ustępie §. 23. powyższa ustawa nakłada na Reprezentację kraju obowiązek „dołożenia starania, iżby ten ciężar rozdzielony został ile możności jak najjednostajniej (möglichst gleichmässig)“.

Wprawdzie w myśl art. V. powyższej ustawy państwowej inicjatywa do wykonania ustawy tej przysługiwała wyłącznie c. k. Rządowi, nie mniej jednak natychmiast po jej wejściu w życie Wydział krajowy uważał za wskazane podjąć badania, czy i jakie konsekwencje z powyższej ustawy mogą wyniknąć dla kraju, a względnie jego Reprezentacji? Ciężar kwaterunkowy spoczywał dotychczas na poszczególnych gminach, a względnie na właścicielach domów, jako kwaterodawców.

Nowa ustawa kwaterunkowa w §. 23. włożyła od 1. lipca 1879. na każdy z krajów w Radzie państwa reprezentowanych współudział w ponoszeniu ciężarów ze stałego kwaterunku wynikających. W ten sposób ciężar został przewalony z gmin na fundusz krajowy. Czy zaś ciężar ten na fundusz krajowy przyjętym być ma, stanowić o tem według §. 18. statutu krajowego, należy bez wątpienia do kompetencji Wysokiego Sejmu. Nie wchodząc w to, o ile postanowieniem powyższem, nakładającem ciężar na fundusz krajowy, ustawa państwowa z r.

1879. naruszyła §. 18. statutu krajowego i wkroczyła w kompetencję Wysokiego Sejmu, liczyć się należy z tym faktem, że na podstawie §§. 23. i 31. powyższej ustawy gminy, obciążone kwaterunkiem stałym, mogły wystąpić do kraju z żądaniem wynagrodzenia za pomieszczenie załogi stale konsystującej.

Jakoż na podstawie postanowienia §. 23., że kwaternnek jest „eine öffentliche vom ganzen Lande zu tragende Last“ nie omieszkaly zgłosić się po wynagrodzenie z tego tytułu im przypadające najpierwsze gminy Kraków i Lwów.

II.

Przebieg sprawy w Wydziale krajowym i w Wysokim Sejmie.

Wydział krajowy widząc, iż kraj nie będzie mógł się uchylić od pewnych a i znacznych ofiar na rzecz kwaterunku stałego wojska w Galicyi, ofiar, wynikłych z postanowień powyższej ustawy państwowej z dnia 11. Czerwca 1879., postanowił natychmiast po ogłoszeniu ustawy zbadać i wypośrodkować najdokładniej wysokość tego nowego na kraj nałożonego ciężaru.

Dla zbadania stosunków kwaterunkowych w gminach galicyjskich zasięgnąć należało przedewszystkiem wiadomości od tych 88 gmin galicyjskich, które rozporządzenie Ministerstwa Obrony krajowej w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu przydzieliło do jednej z 10-czynszowych klas taryfy wynagrodzeń za kwatarunek stały i chwilowy.

W tym celu rozesłał Wydział krajowy uchwałą z dnia 25. Listopada 1879. do LW. 37190 kwestyonarz do 88 gmin, wspomnianych w rozporządzeniu ministeryalnem, w którym zapytywał je szczegółowo o stosunki, dotyczące sposobu rozmieszczenia wojska tak stałego, jakoteż chwilowego lub rozdzielnego.

Wykazy kwaterunkowe i wyjaśnienia, jakie w skutek tego kwestyonaryusza nadesłały Wydziałowi krajowemu poszczególne gminy w kraju, utwierdziły Wydział krajowy w przekonaniu, iż ustawa kwaterunkowa państwowa z r. 1879. przysporzy krajowi nowych ciężarów.

Na podstawie przybliżonego rachunku Wydział krajowy przyjął roczne koszta niechybnie ztąd wynikać mogące na ogólną kwotę 80.000 zł. i na tem obliczeniu opierając się, wstawił Wydział krajowy w preliminarzu budżetu krajowego na rok 1880 następującą pozycyę w rub. XIV:

„Wydatki na kwaterunek dla c. k. wojska za czas od 1. Lipca 1879 do			
30. Grudnia 1879.	.	.	40.000 zł.
na rok 1880.	.	.	80.000 „
ogółem			120.000 zł. w. a.

Potrzebę zaś tego wydatku uzasadnił Wydział krajowy w swoim sprawozdaniu do Wysokiego Sejmu z dnia 20. Maja 1880. LW. 22.356/80 „o podwyższeniu kredytów w niektórych rubrykach preliminarza funduszu krajowego na r. 1880“.

Sprawozdanie to przydzielone zostało komisji budżetowej, która w sprawozdaniu swem z dnia 10. Lipca 1880. L. 739/S. sprzeciwiła się wstawieniu do budżetu nowej rubryki na wydatki kwaterunkowe, motywując tę uchwałę tem, że §. 23. ustawy państwowej zawiera tylko zasadę, że ciężar całego kwaterunku spada na kraj, ale ztąd nie wynika bynajmniej, aby ten ciężar z funduszu krajowego miał być pokrywany, lecz może być wskazane albo utworzone inne źródło, albo inny sposób pokrycia dla tego ciężaru“.

Sejmowa komisja budżetowa przedstawiła Wys. Sejmowi, że c. k. Minister obrony krajowej, do którego należy wykonanie rzeczzonej ustawy, nie zwrócił się dotąd do kraju z żą-

daniem dostarczenia umieszczeń dla c. k. wojska, których dotąd liczba, miejsce i rozmiary są zgola nie znane, a nie może być rzeczą Wys. Sejmu wyprzedzać tych żądań, z którymi c. k. Rząd zapewne nie omieszka się zgłosić, gdy tego zajdzie potrzeba.

Otóż sejmowa komisya budżetowa wyraziła dalej swe zdanie, że staranie o równomierny ile możności rozdział na kraj ciężaru kwaterunkowego należy wprawdzie do zakresu działania Reprezentacyi kraju, która wszelako dotąd w tej mierze jeszcze zdania swego nie objawiła i pod względem rozkładu tego ciężaru niczego nie orzekła, a zanim to się w drodze właściwej nie stanie, fundusz krajowy żadnych ciężarów ponieść nie może.

Komisya budżetowa uznała, iż niewłaściwem byłoby szukać rozwiązania tej sprawy drogą budżetową, iż Wysoki Sejm drogą uchwały budżetowej, drogą incydentalną przy sposobności budżetu nie może decydować o przyjęciu tego wydatku na fundusz krajowy, lecz przeciwnie, wyczekiwać musi dokładnie umotywowanego przedłożenia Wydziału krajowego, zanim w tej kwestyi obowiązującą uchwałę poweźmie, że zaś według zdania komisji budżetowej inicjatywa do stawiania żądań w tym kierunku należy do c. k. Rządu, przeto zdaniem komisji nie należało tych żądań uprzedzać.

Sprawozdanie powyższe przyjął Wysoki Sejm dnia 14. Lipca 1880. do wiadomości i skreślił wstawioną przez Wydział krajowy do preliminarza budżetu na rok 1881. Rubr. XIV. „wydatki kwaterunku c. k. wojska“ kwotę 120.000 zł.

Z tego, że powyższe sprawozdanie komisji budżetowej zostało przez Wysoki Sejm do wiadomości przyjęte, wynika, że Wysoki Sejm zapytrywania w tem sprawozdaniu zawarte tem samem uznał za słuszne. W myśl objawionej tą uchwałą woli Wysokiego Sejm zwrócił się Wydział krajowy dwukrotnie w pismach z dnia 27. Listopada 1880. do LW. 36.129 i dnia 4. Marca 1881. LW. 8.221 do c. k. Rządu, żądając od niego szczegółowych dat, co do liczby, miejsce i rozmiarów potrzebnych dla c. k. wojska w kraju pomieszczeń.

Jakoż istotnie c. k. Rząd po tak objawionem zapytrywaniu Wysokiego Sejm zajął się dostarczeniem odpowiedniego materiału, a uzbierawszy daty potrzebne, zwołał ankietę, w skład której weszli Reprezentanci c. k. Namiestnictwa, c. k. generalnej komendy wojskowej i Wydziału krajowego. Komisya ta ułożyła projekt do ustawy krajowej o rozkładzie ciężarów kwaterunkowych, który Wydziałowi krajowemu do objawienia zdania został przedłożony.

Projekt komisji wprowadza na wzór ustawy krajowej Niższo-Austryackiej z 29. Października 1880. i uchwały Sejmu tyrolskiego dopłaty z funduszu krajowego do wynagrodzenia, płaconego dziennie od stałego kwaterunku żołnierza i konia przez Skarb Państwa.

Dopłaty te wynosiłyby rocznie przeszło 60.000 zł., licząc po 1 cencie dziennie za pomieszczenie jednego żołnierza, a po $\frac{1}{2}$ centa dziennie za umieszczenie 1 konia.

Komisya proponowała dopłatę za całą załogę nie pomieszczoną w koszarach eraryalnych.

Nadto projektowała komisya aby:

a) Wydział krajowy udzielał zwrotnych zaliczek do wysokości 30.000 zł. rokrocznie przez lat 10 na wybudowanie pomieszczeń wojskowych;

b) aby Wysoki Sejm uwolnił budynki stale przeznaczone na cele kwaterunku od krajowych dodatków do podatków.

Wydział krajowy atoli oświadczył się przeciw powyższym propozycjom komisji. A to zarówno przeciw wszelkim opłatom, jako obciążającym fundusz krajowy na zawsze lub na długi szereg lat, jako też przeciw projektowanym zaliczkom przez lat 10 po 30.000 zł., mającym być umarzanemi przez owe roczne dopłaty.

Jedynie ostatni wniosek uwolnienia budynków na koszarę przeznaczonych od krajowych dodatków do podatków wydał się Wydziałowi krajowemu odpowiednim.

III.

Wydział krajowy nie zapoznawał obowiązków, ciążących na kraju w skutek postanowień nowej ustawy państwowej kwaterunkowej z r. 1879., a zwłaszcza jej §. 23.

Wydział krajowy rozumiał główny cel tej ustawy, zdążającej do tego, aby wojsko pomieszczone zostało jak najprędzej w stałych koszarach a nie było rozdzielnie kwaterowane.

Chodziło tu bowiem przede wszystkim o umożliwienie, iżby cała załoga leżące w Galicyi wojsko mogło być umieszczone w koszarach. Jakkolwiek bowiem piechota przeważnie jest już zakwaterowaną w stałych koszarach, to jednak znaczna część konnicy rozmieszczoną bywa rozdzielnie u mieszkańców gmin poszczególnych.

Rozmieszczenie podobne nie tylko, że nie odpowiada wymogom dyscypliny wojskowej, ale nadto i to najważniejsza, stanowi ciężar dla wielu mieszkańców i gmin.

Otoż, ażeby tym, którzy ponoszą ciężary, wynikające z rozdzielnego kwaterunku tych ciężarów ulżyć, a zarządowi wojskowemu rozmieszczenie stałe wszystkiego wojska w Galicyi załogą stojącego umożliwić, wypadało dążyć do rozbudzenia w kraju ruchu budowlanego, dążenia w gminach do budowania koszar bądź to stałych (normalnych) bądź też tymczasowych (doraźnych — Noth-Kaserne).

Wydział krajowy rozumiał, że to jest cel, do którego w pierwszym rzędzie i koniecznie dążyć należy, jeśli się chce istotną sprowadzić ulgę w ciężarach kwaterunkowych.

Wychodząc z tej zasady i pragnąc, iżby cała załoga wojskowa stale w kraju konsystująca w jak najkrótszym czasie została w koszarach pomieszczoną, a tem samem aby raz na zawsze ustało rozdzielne rozmieszczenie wojska u poszczególnych właścicieli domów — ciężar najuciążliwszy dla ludności, Wydział krajowy mniemał, iż w dzisiejszych okolicznościach najwłaściwszym sposobem ulżenia ludności kraju w ponoszeniu ciężaru będzie udzielanie z funduszu krajowego bezprocentowych pożyczek na budowanie lub przerabianie (adaptację) koszar.

Wprawdzie gminy mające załogi wojskowe doznały już znacznej ulgi w ciężarze kwaterunkowym przez podwyższenie taryfy opłat ze Skarbu Państwa za umieszczenie jednego żołnierza lub konia, a nadto iż z obecności wojska, będącego znakomitym konsumentem artykułów żywności i napojów tudzież wyrobów miejscowego handlu i przemysłu, odnoszą już pewne korzyści; wszelako z drugiej strony, zajmując od prywatnych osób budynki na koszary lub budując nowe koszary, gminy te zmuszone są trzymać się ściśle przepisów przez nową ustawę państwową z r. 1879. i dotyczącem rozporządzeniem Ministerstwa wojny i obrony krajowej bardzo zastrzonych, (zwłaszcza pod względem ilości miejsca na jednego żołnierza lub konia przypadającej, dawniej dla jednego żołnierza wystarczała powierzchnia $2\frac{3}{10}$ metra kwadratowego, dziś wymaganą jest powierzchnia $4\frac{3}{10}$ metra kwadratowego i pod względem urządzeń wojskowych i wszelkich wygód), przez co gminy na znaczniejsze wydatki są narażone.

Z tych powodów wniósł Wydział krajowy powtórnie prośbę o udzielenie kredytu na pożyczki dla gmin mających zamiar budować koszary dla c. k. wojska i o uwolnienie tych budynków od dodatków krajowych na cały czas użytku tych budynków na cele umieszczenia wojska.

Do przyjęcia tych propozycji Wydziału krajowego zaś nie potrzeba było ustawy krajowej, wystarczała uchwała Wysokiego Sejmu.

Wnioski te proponowane przez Wydział krajowy przyjęła komisya administracyjna, której „sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie kwaterunku wojsk w kraju“ z dnia 19. Września 1881. do LW. 37.800/81 przydzielone zostało.

IV.

Uchwały Wys. Sejmu o kredytach na bezprocentowe pożyczki dla gmin.

Wysoki Sejm widząc, że i na drodze przez Wydział krajowy proponowanej pewne ulgi dla ludności, przeciążonej kwaterunkiem, nastąpićby mogły, że tworzenie koszar w kraju w pewnym stosunku będzie tym sposobem ułatwione, że nareszcie i ciężar, jaki ztąd spadnie na fundusz krajowy nie będzie zbyt wielkim, powziął dnia 21. Października 1881. r. następujące uchwały:

I. „Sejm przeznacza kwotę 60.000 zł. corocznie przez lat trzy (1882—1884) na udzielanie bezprocentowych pożyczek, zwrotnych w przeciągu najdalej lat dwunastu w celu budowy koszar bądź stałych bądź tymczasowych, dla pomieszczenia załogi wojskowej stałe w kraju konsystującej, lub w celu przemiany na takie koszary budynków, mających obecnie inne przeznaczenie.

Pożyczki te mają być udzielane w pierwszym rzędzie gminom, mającym stałe załogi wojskowe, a następnie także prywatnym osobom“.

II. „Sejm upoważnia Wydział krajowy do udzielania pożyczek, do oznaczania sposobu ubezpieczenia tychże, do postanowienia innych bliższych warunków i sposobów zabezpieczania“.

III. „Budynki, użyte na koszary lub na koszary tymczasowe, uwalnia się od dodatków krajowych na cały czas tego użytku“.

Wydział krajowy żądając tych funduszy na potrzeby kwaterunkowe, które Wysoki Sejm w roku 1881. po 60.000 zł. na lat trzy uchwalił, nie miał bynajmniej na myśli sprawy tej tym sposobem stanowczo załatwić, ani się łudził, iżby tak szczupłym kredytem ograniczonym do lat 3 sprawa ulżenia gminom w ciężarach kwaterunkowych mogła definitywnie być umorzona.

Wydział krajowy żądając tego kredytu, a Wys. Sejm, uchwalając go, byli wzajemnie doskonale świadomi, iż jest to tylko początek zrobiony.

Szło o uczynienie tego, co było najpilniejszym i o przyjscie z pomocą gminom, nie posiadającym majątku a żądającym zaliczek na rozpoczęcie budowy koszar. Było to zaś tem bardziej zwłoki nie cierpiącym, gdy według rozporządzenia c. k. Ministerstwa obrony krajowej, wydanego w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu z dnia 1. Lipca 1879. postanowiono, że administracya wojskowa na przyszłość żadnej dopłaty zaliczkowo gminom udzielać nie będzie.

Dostarczenie tych środków gminom, zmuszonym z własnych, szczupłych dochodów ponosić ciężar budowania koszar wojskowych, dostarczenie ich tylko w najpilniejszych wypadkach było jedynym zamiarem Wydziału krajowego.

System ten pożyczek bezprocentowych z funduszu krajowego na budowę koszar, wprowadzony uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 21. Października 1881., niejako na próbę na lat trzy 1882—1884., okazał się już w pierwszym roku nad wyraz skutecznym; wywołał bowiem bardzo liczne zgłoszenia z wszystkich prawie znaczniejszych gmin w kraju, mających stałe załogi wojskowe. Gminy te postanowiły przy pomocy pożyczek bezprocentowych z funduszu krajowego budować nowe koszary lub przebudowywać w tym celu istniejące z dawna budynki.

W pierwszym roku zgłosiło się 19 gmin o pożyczki z funduszu krajowego z żądaniami dochodzącymi do kwoty blisko półmilionowej.

Tak licznych zgłoszeń Wydział krajowy w obec szczupłego kredytu na r. 1882. przez Wysoki Sejm otwartego w kwocie 60.000 zł. oczywiście uwzględnić nie mógł.

Jedynie ośm gmin otrzymało bezprocentowe pożyczki i to w drobnych kwotach.

Wszystkim tym gminom polecono, żeby same się porozumiały z c. k. władzami wojskowymi, aby wybudować się mające koszary uznano, jeżeli nie już za normalne (Normal-Kaserne) to przynajmniej za tymczasowe koszary (Noth-Kaserne).

Nader liczne zgłoszenia ze strony gmin i rychłe wyczerpanie kredytu z r. 1882. tudzież petycje miast Lwowa, Przemyśla, Tarnopola, Brodów, Śniatyna i Trembowli do Wys. Sejmu wniesione o pożyczki bezprocentowe na budowę koszar, wszystko to wskazywało, że sumy przeznaczone na takie pożyczki uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 21. Października 1881. są za małe.

Z tego powodu już w roku 1882. Wysoki Sejm na wniosek komisji administracyjnej podwoił uchwałą z dnia 28. Września 1881. z 60.000 zł. recznie na 120.000 zł. w. a.

Tym sposobem cały kredyt na pierwsze trzylecie 1882—1884. przez Wysoki Sejm uchwalony wynosił ogółem sumę 300.000 zł. Taką też kwotę dysponował Wydział krajowy w czasie 1882—1884.

Po przeprowadzeniu rokowań z c. k. komendą wojskową we Lwowie i w Krakowie w celu wyrozumienia władz wojskowych, w których gminach budowa koszar jest najpilniejszą i dla jakiego rodzaju broni mają być te koszary stawiane, okazało się, że najpilniejszą potrzebą jest budowa koszar na pomieszczenie całej dywizji artylerji

- a) w Przemyśle,
- b) w Stanisławowie,

tudzież budowa koszar na umieszczenie kawalerji w Przemyśle i budowa magazynu augmentacyjnego w Przemyśle.

Następnie w drugim rządzie wyliczają władze wojskowe w szeregu następującym miejscowości, w których budowa koszar byłaby wskazana:

1. Lwów, 2. Kraków, 3. Czortków, 4. Gródek, 5. Tarnopol, 6. Brody, 7. Złoczów.

Z końcem roku 1883. cały kredyt przez Wysoki Sejm na czas 1882—1884 w kwocie 300.000 zł. przyznany został wyczerpany. Z powyższego kredytu Wydział krajowy przyznał następujące bezprocentowe pożyczki gminom:

1. Trembowla 10.000 zł. 2. Złoczów 6.000 zł. 3. Rzeszów 20.000 zł. 4. Przemyśl 45.000 zł. 5. Sanok 10.000 zł. 6. Brzeżany 4.000 zł., t. j. razem 95.000 zł. i ta kwota została w zupełności wypłacona.

Prócz tego przyznał Wydział krajowy gminom:

7. Stanisławów 60.000 zł.
8. Przemyśl 40.000 „ po raz drugi.
9. Czortków 15.000 „
10. Gródek 20.000 „
11. Tarnopol 25.000 „
12. Trembowla 20.000 „ po raz drugi.
13. Jarosław 35.000 „
14. Brzeżany 12.000 „ po raz drugi.

razem od 1—14 ogółem 322.000 zł.

Z tego wypłacono prócz powyżej oznaczonych . . .	95.000 zł. nadto
ad 10.	6.000 „ gminie Gródek
ad 14.	6.000 „ gminie Brzeżany.
razem . . .	107.000 zł.

Nie otrzymały pożyczek dla braku funduszków następujące gminy:

Bochnia, Brody, Buczacz, Kałusz, Kołomyja, Kraków, Lwów, Mościska, Nowy Sącz, Rohatyn, Sieniawa, Śniatyn, Tarnów i Żółkiew.

Tudzież nie uwzględniono próśby gmin:

Gródka, Rzeszowa, Trembowli i Złoczowa o powtórna, a gminy Przemyśla o trzecią pożyczkę.

Po wyczerpaniu tego kredytu w kwocie 300.000 zł. Wysoki Sejm widząc jak stosun-

kowo małą ofiarą ze strony kraju rozbudowano u licznych gmin miejskich chęć budowania koszar, powziął powtórnie uchwałę na dniu 27. Września 1884. tej treści:

„1. Sejm przyznacza corocznie kwotę 120.000 zł. na dalszych lat 3: 1885., 1886. i 1887. na udzielanie bezprocentowych pożyczek zwrotnych w ciągu najdalej lat 12, w celu budowy koszar bądź stałych bądź tymczasowych, dla pomieszczenia załogi wojskowej stale w kraju konsystującej, lub w celu przemiany na takie koszary budynków, mających obecnie inne przeznaczenie.

Pożyczki te mają być udzielane w pierwszym rządzie gminom mającym stałe wojskowe załogi, a następnie także prywatnym osobom.

2. Sejm upoważnia Wydział krajowy do udzielania pożyczek wymienionych w ust. 1., do oznaczenia sposobów zabezpieczenia tychże i do postawienia innych bliższych warunków.

3. Budynki użyte na koszary lub na koszary tymczasowe uwalnia się od dodatków krajowych na cały czas tego użytku.

Z powyższego przedstawienia okazuje się, że Wysoki Sejm przyznał na bezprocentowe pożyczki dla gmin w celu budowania koszar dotychczas następujące kwoty:

1. Uchwałą z dnia 20. Października 1881. na rok 1882.	60.000 zł.
2. Uchwałą z dnia 28. Września 1882. na rok 1883.	120.000 „
Tą samą uchwałą na rok 1884.	120.000 „
3. Uchwałą z dnia 27. Września 1884. na rok 1885.	120.000 „
„ „ 1886.	120.000 „
„ „ 1887.	120.000 „
Ogółem kwotę	660.000 zł.

Wydział krajowy rozporządzając tą kwotą udzielał bezprocentowych pożyczek gminom na budowę koszar, których potrzeba została przez odnośne c. k. komendy korpusne udowodnioną.

Kredyt ten został obecnie już w zupełności wyczerpany, jak to dowodzi następujący wykaz gmin, które otrzymały promesę na bezprocentowe pożyczki.

Wykaz bezprocentowych pożyczek na budowę koszar dla c. k. wojska.

	Przedmiot	Szczegół	Ogół
	<i>a) Udzielonych gminom.</i>		
1	Brzeżany	22.000	—
2	Gródek	20.000	—
3	Jarosław	42.000	—
4	Kolomyja	30.000	—
5	Lwów	60.000	—
6	Przemyśl	25.000	—
7	Rzeszów	40.000	—
8	Sanok	10.000	—
9	Stanisławów	70.000	—
10	Trembowła	85.000	—
11	Złoczów	6.000	410.000 —
	<i>b) przyznanych gminom</i>		
1	Czortków	15.000	—
2	Gródek	30.000	—
3	Nowy-Sącz	25.000	—
4	Przemyśl	100.000	—
5	Rzeszów	20.000	—
6	Stanisławów	30.000	—
7	Zółkiew	30.000	250.000 —
	Razem		660.000 —

Tym sposobem umozębnił Wys. Sejm w krótkim stosunkowo czasie pobudowanie w znaczniejszych miastach kraju, posiadających stałe załogi wojskowe, gmachów przeznaczonych na pomieszczenie wojska. Jakoż w samej rzeczy w miastach i miasteczkach galicyjskich, posiadających stałe załogi, ruch budowlany koszar normalnych i tymczasowych wzmógł się zaraz w pierwszym roku po znanej uchwale Wysokiego Sejmu. I tak stanęły koszary lub inne budynki na cele wojskowe przeznaczone w Brzeżanach, Gródku, Przemyśle, Rzeszowie, Sanoku, Trembowli i Złoczowie.

Na ukończeniu jest budowa gmachów dla c. k. wojska w Czortkowie, Jarosławiu, Kołomyi i Stanisławowie,

Obudzenie zaś tego dążenia do budowania koszar było jedynym celem usiłowań Wydziału krajowego około ulżenia ludności przykrego ciężaru kwaterunkowego.

Z tego zestawienia powziąć może Wys. Sejm przekonanie, że droga, którą w powoływanych swych uchwałach obrał, była najskuteczniejszym środkiem do rozwiązania trudności z ustawy kwaterunkowej państwowej na kraj nałożonych; w kraju rozbudzono bowiem przez udzielanie bezprocentowych zaliczek z funduszy na to przeznaczonych niezwykle ruch budowlany.

Tym sposobem znaczną część załogi wojskowej w kraju konsystującej umieszczono w odpowiednich ku temu celowi zbudowanych budynkach bez nakładania zbyt wygórowanych na gminy dotyczące ciężarów, z drugiej zaś strony uwolniono mieszkańców tych gmin od najprzykrzejszego obowiązku, bo od kwaterowania wojska w ich własnych prywatnych mieszkaniach.

Tak więc z jednej strony interesowi ogólnopństwowemu uczyniono zadość, z drugiej zaś strony zabezpieczono ludność od przykrego ciężaru.

Rezultat ten będzie niezawodnie dla Wys. Sejmu zachętą do wytrwania na tak trafnie i szczęśliwie obranej drodze już choćby z tego względu, iżby dzieło tak szczęśliwie rozpoczęte nie zostało w połowie zaniechane z narażeniem skutków już osiągniętych.

Dla wywiązania się z obowiązków, jakie na kraj włożyła tylekrotnie powoływana ustawa państwowa kwaterunkowa z r. 1879. w §. 23., Wysoki Sejm miał przed sobą dwie drogi:

Wydanie ustawy krajowej o rozkładzie kosztów kwaterunkowych, jak to uczyniły inne kraje koronne, — albo

udzielenie pomocy z funduszu krajowego gminom na cele budowania koszar. Wysoki Sejm dostatecznie dowiódł kilkakrotnymi uchwałami, że drogi pierwszej nie uważa za stosowną.

Można tu wskazać na uchwałę z r. 1882., którą Wysoki Sejm odrzucił przedłożony dnia 29. Sierpnia 1882. przez c. k. Rząd projekt ustawy krajowej „stanowiącej o wykonaniu §. 23. ustawy państwowej z dnia 11. Czerwca 1879. Nr. 93., o ile możności równym podziale i ulgach co do ciężaru kwaterunku wojskowego w Królestwie Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem;

można dalej upatrywać tę samą dążność w uchwale Wys. Sejmu z dnia 17. Października 1884., nad którą Wys. Sejm przeszedł do porządku dziennego nad wnioskiem p. Wągarta, domagającego się, aby Wydział krajowy projekt do ustawy o równym rozkładzie ciężaru kwaterunkowego wypracował. Najdobitniej zaś rozstrzygnął Wys. Sejm wszelką wątpliwość, jakiej drogi trzymać się zamierza, uchwałą trzykrotnie powtarzaną, o kredytach na bezprocentowe pożyczki, celem ułatwienia gminom budowy koszar.

Było to więc najpewniejszym dowodem, iż droga udzielania bezprocentowych pożyczek na budowę koszar, droga, na którą Wys. Sejm w pierwszej uchwale swej z 21. Paździer-

nika 1881 r. wszedł, była najtrafniejszym rozwiązaniem zadania, jakie ustawa państwowa kwaterunkowa z r. 1879 na kraj włożyła.

System przyjęty przez Wys. Sejm budził uzasadnioną nadzieję, iż w gminach, mających stałe załogi, nchylonym zostanie w krótkim czasie kwaterunek t. z. rozdzielny, dla ludności najuciążliwszy a dla władz wojskowych ze względu na dyscyplinę wojskową najniekorzystniejszy — i że ustanie ciężar na reprezentacjach gminnych obecnie spoczywający najmowania przez gminy prywatnych domostw na koszary.

Droga obrona przez Wys. Sejm wiodła najpewniej do pożądanego celu.

Cheąc go jednak uzyskać pozostawało w tym obranym kierunku nie tylko nadal wytrwać.

Potrzeba było na przyszłość znacznie podnieść kredyty, przyzwolone na bezprocentowe pożyczki na budowy koszar.

Jeżeli bowiem udzielanie pożyczek ma istotnie dopomóc do wystawienia w gminach, mających załogi, potrzebnych koszar w ciągu niezbyt długiego czasu, to suma przeznaczona na takie pożyczki musi zostawać w odpowiednim stosunku do potrzeby.

V.

Wnioski Wydziału krajowego.

Wydział krajowy, wychodząc obecnie ze stanowiska, które w obec ustawy państwowej kwaterunkowej Wys. Sejm tak stanowczo zajął w obec wyczerpanego już kredytu na dalsze bezprocentowe już pożyczki dla gmin, mających budować koszary, przychodzi obecnie z wnioskiem o wyznaczenie dalszego kredytu na r. 1888., a to w kwocie 109.868 zł., a nadto na lata 1889, 1890, 1891 i 1892 — 316.068 zł. w czterech równych ratach po 79.017 zł. rocznie na bezprocentowe pożyczki dla gmin mających budować koszary, tudzież przyznanie ulg, zawartych w uchwale z dnia 27. Września 1884. o uwolnienie gmachów na koszary dla c. k. wojska przeznaczonych od dodatków krajowych do podatków bezpośrednich a to na cały czas tego użytku.

Zarazem przedkłada Wydział krajowy dalszy wniosek, który ze względu na nieuniknioną potrzebę dostarczania pomocy gminom, zmuszonym budować koszary lub inne z tem połączone zabudowania wojskowe, wydaje mu się być nieuniknionym.

Kredyty, które Wys. Sejm Wydziałowi krajowemu na udzielanie bezprocentowych pożyczek gminom na budowę koszar przyznał, miały być funduszowi krajowemu w 12 równych ratach rocznych zwracane.

Zwroty po dzień 31. Grudnia 1887. wynoszą ogółem 55.085 zł. 72 ct. w. a.

Na rok 1888		zwroty te wynosić będą:		30.850 zł.
w r.	1889	wyniosą	38.756 + 16.666 =	55.422 "
"	"	1890	" 38.756 + 16.666 =	55.422 "
"	"	1891	" 38.756 + 16.666 =	55.422 "
"	"	1892	" 38.756 + 16.666 =	55.422 "
"	"	1893	" 37.856 + 16.666 =	54.522 "
"	"	1894	" 37.106 + 16.666 =	53.772 "
"	"	1895	" 33.197 + 16.666 =	49.863 "
"	"	1896	" 29.410 + 16.666 =	46.076 "
"	"	1897	" 29.410 + 16.666 =	46.076 "
"	"	1898	" 27.660 + 16.666 =	44.326 "
"	"	1899	" 16.442 + 16.666 =	33.108 "
"	"	1900	" 7.954 + 16.666 =	24.620 "

Zwroty powyższe wpływają obecnie do funduszu krajowego jako jego dochody. I na przyszłość zwroty te do funduszu krajowego musiałyby powracać.

Obecnie Wydział krajowy przedkłada Wys. Sejmowi wniosek, iżby te zwroty pożyczek, wpływające według planu umorzenia do funduszu krajowego, powracały począwszy od 1. Stycznia 1889. do odrębnego funduszu pożyczek dla gmin na budowę koszar dla c. k. wojska.

Przedstawiając powyższy wniosek, Wydział krajowy tym sposobem proponuje utworzenie funduszu stałego i odrębnego, dotowanego z funduszu krajowego, a na specjalny cel budowy koszar dla c. k. wojska przeznaczanego.

Gdyby Wys. Sejm powyżej wyszczególnione wnioski Wydziału krajowego przyjął, fundusz stały na pożyczki dla gmin na budowy koszar wynosiłby okragło 1,000.000 zł. w. a.

Potrzebę taką motywuje Wydział krajowy prócz powodów powyżej wyszczególnionych nadto potrzebą ograniczenia przecie raz na zawsze kredytów, które Wys. Sejm na cele pożyczek dla gmin na budowę koszar miałby uchwalać.

Do podniesienia tego wniosku zniewoliła Wydział krajowy niezbędna potrzeba przyszłości z pomocą gminom, które budowę koszar lub magazynów wojskowych przeprowadzić mają. W jakiej mierze dotychczasowym zgłoszeniom gmin stało się zadość, przekonywa następujący wykaz pożyczek na budowę koszar dla c. k. wojska żądanych i przyznanych.

Liczba bieżąca	Liczba Wydziału krajowego		P o ż y c z k i						
			Żądano		Przyznano		Wyplacono		Nie wyplacone
			Szczegół	Ogół	Szczegół	Ogół	Szczegół	Ogół	Ogół
		a) przez gminy:							
1	906/83	Bochnia . . .	10.000	10.000	—	—	—	—	—
2	42.717/82	Brody	50.000	50.000	—	—	—	—	—
3	7.410/82	Brzeżany . . .	4.000	—	4.000	—	4.000	—	—
	53.857/82	"	26.000	—	—	—	—	—	—
	25.359/84	"	12.000	—	12.000	—	12.000	—	—
	6.585/85	"	10.000	52.000	6.000	22.000	6.000	22.000	—
4	53.852/82	Buczacz . . .	15.000	15.000	—	—	—	—	—
5	15.400/83	Czortków . . .	15.000	15.000	15.000	15.000	—	—	15.000
6	49.101/83	Gródek	50.000	—	20.000	—	20.000	—	—
	51.782/84	"	95.000	145.000	30.000	50.000	—	20.000	30.000
7	21.600/84	Jarosław . . .	45.000	—	35.000	—	35.000	—	—
	26.767/86	"	150.000	—	—	—	—	—	—
	4.416/87	"	10.000	205.000	7.000	42.000	7.000	42.000	—
8	7.789/86	Jasło	50.000	50.000	—	—	—	—	—
		Do przeniesienia		542.000		129.000		84.000	45.000

Liczba bieżąca	Liczba Wydziału krajowego		P o ż y c z k i						
			Żądane		Przyznane		Wyplacone		Nie wy- placone
			Szczegół	Ogół	Szczegół	Ogół	Szczegół	Ogół	Ogół
		Z przeniesienia		542.000		129.000		84.000	45.000
9	56.280/82	Kalusz	20.000	20.000	—	—	—	—	—
10	48.037/82	Kołomyja . .	30.000		30.000	—	30.000	—	—
	26.347/84	"	10.000		—	—	—	—	—
	26.926/87	"	15.000	55.000	—	30.000	—	30.000	—
11	41.524/84	Kraków . . .	500.000	500.000	—	—	—	—	—
12	5.353/82	Krosno	10.000	10.000	—	—	—	—	—
13	41.270/82	Lwów	120.000	120.000	60.000	60.000	60.000	60.000	—
14	4.414/87	Podgórze . . .	600.000	600.000	—	—	—	—	—
15	1.396/82	Przemyśl . . .	40.000		25.000	—	25.000	—	—
	42.569/82	"	30.000		20.000	—	—	—	—
	19.901/85	"	120.000	190.000	80.000	125.000	—	25.000	100.000
16	54.882/81	Rohatyn . . .	25.000	25.000	—	—	—	—	—
17	59.895/81	Rzeszów . . .	25.000		20.000	—	20.000	—	—
	45.600/84	"	50.000		40.000	—	20.000	—	—
	32.422/87	"	25.000	100.000	—	60.000	—	40.000	20.000
18	7.209/86	Sambor	150.000	150.000	—	—	—	—	—
19	43.649/82	Sanok	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	—
20	12.762/82	Sącz Nowy .	18.000		—	—	—	—	—
	22.178/86	"	25.000	43.000	25.000	25.000	—	—	25.000
21	64.725/81	Sędziszów . .	15.000	15.000	—	—	—	—	—
22	57.340/84	Sieniawa . . .	30.000	30.000	—	—	—	—	—
23	61.961/82	Śniatyn	30.000	30.000	—	—	—	—	—
24	5.100/83	Stanisławów .	100.000		60.000	—	60.000	—	—
	29.299/84	"	60.000	160.000	40.000	100.000	10.000	70.000	30.000
25	10.931/82	Stryj	100.000	100.000	—	—	—	—	—
26	52.015/83	Tarnopol . . .	100.000	100.000	—	—	—	—	—
27	5.477/82	Tarnów	20.000	20.000	—	—	—	—	—
28	14.136/82	Trembowla . .	50.000		10.000	—	10.000	—	—
	49.479/84	"	80.000		50.000	—	50.000	—	—
	76.783/86	"	50.000	180.000	25.000	85.000	25.000	85.000	—
29	65.283/81	Złoczów . . .	6.000		6.000	—	6.000	—	—
	53.859/82	"	50.000	56.000	—	6.000	—	6.000	—
30	49.221/82	Zółkiew . . .	80.000	80.000	30.000	30.000	—	—	30.000
		Razem . .		3,136.000		660.000		410.000	250.000

Nadto wpłynęły następujące prośby o pożyczki na powyższy cel od osób prywatnych:

Liczba bieżąca	Liczba Wydziału		Pożyczki żądane	
			Szczegół	Ogół
		<i>b) przez osoby prywatne.</i>		
1	47.053/84	Baworowski hr. Włodzimierz ze Strusowa . . .	12.000	12.000
2	70.286/86	Eckert Henryk z Voderberg	900	900
3	13.773/82	Goldfinger Leib z Jarosławia	40.000	—
	3.873/86	tensam	12.000	52.000
4	21.465/83	Kohn Max z Przemyśla	40.000	40.000
5	19.000/82	Młodecki hr. z Monasterzysk	6.000	6.000
6	41.368/82	Poniński ks. Kalikst z Tłustego	20.000	20.000
7	64.822/84	Schiffer Mojżesz i Zollner Emil z Przemyśla . .	100.000	100.000
		Razem . . .	—	230.900

Okazuje się przeto, że ogólna kwota żądana wynosiła 3,336.900 zł., na to Wysoki Sejm uchwalił dotychczas kredyt w wysokości 660.000 zł., z czego gminom przyznano całą tę sumę, a wypłacono 410.000 zł.

Plan umorzenia pożyczek przyznanych i wypłaconych, tudzież pożyczek przynanych a niewypłaconych przedstawia się jak następuje:

a) Raty umorzenia pożyczek

	1888		1889		1890		1891		1892		1893		1894	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Brzeżany	2.100	—	2.100	—	2.100	—	2.100	—	2.100	—	1.700	—	1.700	—
Gródek	1.666	66	1.666	66	1.666	66	1.666	66	1.666	66	1.666	66	1.666	66
Jarosław	3.506	—	3.498	—	3.498	—	3.498	—	3.498	—	3.498	—	3.498	—
Kołomyja	2.500	—	2.500	—	2.500	—	2.500	—	2.500	—	2.500	—	2.500	—
Lwów	5.000	—	5.000	—	5.000	—	5.000	—	5.000	—	5.000	—	5.000	—
Przemyśl	2.082	—	2.082	—	2.082	—	2.082	—	2.082	—	2.082	—	2.082	—
Rzeszów	2.332	—	4.998	—	4.998	—	4.998	—	4.998	—	4.998	—	4.998	—
Sanok	832	—	832	—	832	—	832	—	832	—	832	—	832	—
Stanisławów	8.332	—	8.332	—	8.332	—	8.332	—	8.332	—	8.332	—	8.332	—
Trembowla	1.000	—	7.248	—	7.248	—	7.248	—	7.248	—	6.748	—	6.248	—
Złoczów	500	—	500	—	500	—	500	—	500	—	500	—	250	—
Suma . .	30.850	66	38.756	66	38.756	66	38.756	66	38.756	66	37.856	66	37.106	66

404.914 zł. 28 ct.

b) Raty umorzenia pożyczek

	1888		1889		1890		1891		1892		1893		1894	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Suma . .	—	—	16.666	66	16.666	66	16.666	66	16.666	66	16.666	67	16.666	67
Suma . .	—	—	16.666	66	16.666	66	16.666	66	16.666	66	16.666	67	17.666	67

200.000 zł.

Gdyby Wydział krajowy przedłożył Wysokiemu Sejmowi jedynie tylko wniosek na udzielenie kredytów po 120.000 zł. na dalsze trzy lata 1888., 1889. i 1890., jak to dotychczas bywało, potrzeba powyższa nie byłaby zaspokojoną, a Wys. Sejm po 3 latach znów mógłby się znaleźć w położeniu, zniwalającem do uchwalania dalszych kredytów.

Łatwo bowiem po latach trzech Wydział krajowy mógłby się znaleźć znów w tej konieczności, żeby musiał przyjść do Wys. Sejmu z prośbą o kredyty na dalsze lata.

W ten sposób nie możnaby przewidzieć, gdzie kres będzie tych żądań i jak długo Skarb kraju ma być obciążony tym nie ujętym w cyfry, a tak uciążliwym wydatkiem.

Aby temu zapobiedz i aby fundusze, mające być użytymi na bezprocentowe pożyczki dla gmin, chcących budować koszary w jakikolwiek sposób ograniczyć, Wydział krajowy nie widzi innej drogi, jak stworzenie stałego i odrębnego funduszu na ten cel przeznaczanego.

W dotychczasowej szczodrości Wys. Sejmu Wydział krajowy dopatruje pierwszego takowego funduszu zawiązku. Po potrąceniu z kwoty, którą Wys. Sejm na powyższe cele dotychczas już uchwalił, t. j. 660.000 zł., tych zwrotów, które już do funduszu krajowego wpłynęły, t. j. 55.086 zł. otrzymujemy jako wynikłość kwotę 604.914 zł.

Obeenie przychodzi Wydział krajowy z wnioskiem, iżby tę kwotę Wysoki Sejm raczył uzupełnić do 1 miliona, a to w ten sposób, iżby Wys. Sejm na r. 1888. przyznał kredyt w kwocie 109.868 zł., na dalsze cztery lata 1889—1892. kredyt po 79.017 zł. rocznie.

Plan umorzenia tych kredytów, o które niniejszem Wydział krajowy uprasza, przedstawiłby się jak następuje:

(plan A.)

Nadto Wydział krajowy przedstawia niniejszem Wys. Sejmowi wniosek, iżby raczył powyższy fundusz, który ogółem według przedłożonego wniosku wyniósłby 1,000.000 zł. w. a. uznać jako stały fundusz przeznaczony na udzielanie bezprocentowych pożyczek na budowę koszar, a zarazem postanowić, iżby zwroty (anuitety) wpływające na umorzenie pożyczek przez poszczególne gminy zaciągniętych nie wpływały nadal do funduszu krajowego, jako dochód, lecz wracały, począwszy od 1. Stycznia 1889, do owego stałego jednomilionowego funduszu kwaterunkowego.

Plan umorzenia całego funduszu 1,000.000 zł. przedstawiałby się jak następuje:

(plan B.)

Tym sposobem fundusz ten zawsze odnawiałby się wpływami, umarzającymi pożyczki i stałby się źródłem, z któregoby wszystkie gminy w kraju mogły czerpać w miarę wpływających zwrotów i wedle uznania Wydziału krajowego.

Ponieważ raty wpływałyby od każdej pożyczki przez lat 12, przeto raty, któreby wpłynęły od jednej gminy, mogłyby służyć na wspomnienie bezprocentową pożyczką innej gminy, zamierzającej budować koszary.

Tym sposobem wniesionoby do podjętej przez Wys. Sejm sprawy zaopatrywania gmin bezprocentowymi pożyczkami czynnik bardzo ważny, bo pewną ciągłość w rozpoczętem dziele.

A nadto pretensye do skarbu krajowego byłyby z tego tytułu dostarczania pomocy na budowę koszar raz na zawsze umorzone.

Po pewnym zaś szeregu lat, kiedyby wszystkie 88 gmin, w których c. k. wojsko stoi załogą, pobudowały koszary, fundusz 1,000.000 zł. w. a. wróciłby napowrót do skarbu krajowego i mógłby być na inne cele użyty.

Z tych powodów Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Dotychczas udzielone kwoty na pożyczki na budowę koszar mają stanowić odrębny stały fundusz na pożyczki bezprocentowe dla gmin na budowę koszar dla c. k. wojska przeznaczone.

II. Zwroty z udzielonych przez Wydział krajowy pożyczek na budowę koszar, mają od 1. Stycznia 1889. wpływać zamiast do Rubr. VI. dochodów funduszu krajowego do utworzonego stałego funduszu pożyczek bezprocentowych na budowę koszar.

III. Na rok 1888 wstawia się w Rubr. XVII. poz. 251 budżetu krajowego kwotę 109.868 zł. w. a. na dotację stałego funduszu na budowę koszar.

IV. Na lata 1889—1892. wstawiać się będzie w budżecie krajowym kwota po 79.017 zł. na uzupełnienie stałego funduszu bezprocentowych pożyczek na budowę koszar do kwoty 1 miliona zł. w. a.

We Lwowie dnia 10. Sierpnia 1887.

Marszałek krajowy:
Tarnowski w. r.

Sprawozdawca
Dr. Franciszek Smolka w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Plan A.

c) Raty umorzenia pożyczek udzielić się mających z kredytów 109.868 zł. na rok 1888. i z kredytów po 79.017 zł. na lata 1889 — 1892.

Na rok	1888		1889		1890		1891		1892		1893		1894		1895		1896		1897		1898		1899		1900		1901		1902		1903		1904		1905	
	zl.	ct.	zl.	ct.	zl.	ct.	zl.	ct.	zl.	ct.	zl.	ct.	zl.	ct.	zl.	ct.	zl.	ct.	zl.	ct.	zl.	ct.	zl.	ct.	zl.	ct.	zl.	ct.	zl.	ct.	zl.	ct.	zl.	ct.	zl.	ct.
1888	.	.	.	.	6.584	75	6.584	75	6.584	75	6.584	75	6.584	75	6.584	75	6.584	75	6.584	75	6.584	75	6.584	75	6.584	75	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
1889	.	.	.	.	.	.	6.584	75	6.584	75	6.584	75	6.584	75	6.584	75	6.584	75	6.584	75	6.584	75	6.584	75	6.584	75	6.584	75	.	.	.	.	.	.	.	.
1890	.	.	.	.	.	.	.	.	6.584	75	6.584	75	6.584	75	6.584	75	6.584	75	6.584	75	6.584	75	6.584	75	6.584	75	6.584	75	6.584	75	.	.	.	.	.	.
1891	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	6.584	75	6.584	75	6.584	75	6.584	75	6.584	75	6.584	75	6.584	75	6.584	75	6.584	75	6.584	75	6.584	75	6.584	75	.	.
1892	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	6.584	75	6.584	75	6.584	75	6.584	75	6.584	75	6.584	75	6.584	75	6.584	75	6.584	75	6.584	75	6.584	75	6.584	75
Suma .	.	.	.	.	6.584	75	13.169	50	19.754	25	26.339	.	32.923	75	32.923	75	32.923	75	32.923	75	32.923	75	32.923	75	32.923	75	32.923	75	26.339	.	19.754	25	13.169	50	6.584	75

395.085 zł. 72 ct.

Plan B.

Sumy rat umorzenia wyżej poszczególnionych

[illegible]

604,914 zł. 28 ct.

30.850	66	55.423	32	62.008	07	68.592	82	75.177	57	80.862	33	86.697	08	82.788	08	79.000	42	79.000	42	77.250	42	66.032	42	57.544	42	32.923	75	26.339	—	19.754	25	13.169	50	6.584	75
--------	----	--------	----	--------	----	--------	----	--------	----	--------	----	--------	----	--------	----	--------	----	--------	----	--------	----	--------	----	--------	----	--------	----	--------	---	--------	----	--------	----	-------	----

1,000.000 zł.

